

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

СЕКЦІЯ 15

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

Мамич Мирослава Володимирівна, Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна	
Нормативність уживання термінів освітньо-професійних програм . . .	676
Колеснік Валентина Олександрівна	
Навчальні заклади в Одесі та Миколаєві початку ХІХ століття в історії інших європейських народів.	679
Завальська Любов Володимирівна, Кісельова Анастасія Андріївна	
Семантичні зміни лексеми «звільнення» та «агресія» в українському медіадискурсі	682
Заєць Ганна Вікторівна	
Лінгвістична компетентність у професійній сфері юриста	685
Назаренко Оксана Миколаївна, Занько Олена Валентинівна	
Мовностилістичні особливості політичних промов Володимира Зеленського.	687
Лук'яненко Валентина Володимирівна, Вадаська Світлана Валеріївна,	
Корбут Оксана Григорівна	
Розвиток навичок критичного мислення студентів засобами проектного навчання на заняттях з англійської мови професійного спрямування	691
Матієнко В'ячеслав Леонідович	
Інтеграція системи вищої освіти України в європейський освітній простір	693

СЕКЦІЯ 16

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Колкутіна Вікторія Вікторівна	
Трансформація комунікативних стратегій і тактик у медіатекстах: до проблеми дефініції	696
Маляренко Тетяна Анатоліївна	
Метод кейс-стаді у дослідженнях конфліктів в інформаційному просторі	699
Скалацька Олена Віталіївна	
Вірусний контент як ефективна комунікація	701
Жугай Віталій Йосипович	
Нові перспективи використання «Твіттер» в українській журналістиці	703

ЗАЄЦЬ ГАННА ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук*

ЛІНГВІСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ ЮРИСТА

Лінгвістична компетентність є підґрунтям ефективності професійної діяльності юриста, показником його професіоналізму та особистісного зростання.

Юридична діяльність належить до сфери підвищеної мовної відповідальності.

Під мовною компетентністю слід усвідомлювати професійно-особистісні якості юриста, що проявляються крізь призму мовної особистості, яка володіє нормами сучасної української літературної мови, професійним мовленням та розуміє особливості юридичної психолінгвістики.

Вербальна комунікація передбачає застосування мови з її багатою фонетикою, лексикою, синтаксисом. Усна форма мовлення має особливе значення у професійній сфері юриста. Найбільш поширеною в юридичній практиці є усне діалогічне мовлення – основний вид мовлення, який використовується у процесі спілкування слідчого, судді, прокурора, адвоката з учасниками кримінального та цивільного процесів, різними посадовими та іншими особами.

Юристам постійно доводиться вдаватися до різних мовних форм, оцінювати особливості мовної поведінки інших осіб. Насамперед до чужої мови слід ставитися як до джерела інформації, зокрема як до джерела доказів у справі. Однак, отримана у ході комунікації інформація може придбати силу доказу тільки в тому випадку, якщо мова свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого реалізувалася в певному процесуальному режимі, якщо вона зафіксована у вигляді показів. В інших випадках мова згаданих осіб може розглядатися лише як звичайні висловлювання. Мова (усна або письмова) може також цікавити слідчого, суддю і як об'єкт ідентифікації суб'єкта за її особливостям (звук, почерк, інші ознаки). Істотний вплив на якість, повноту комунікації має стан емоційної напруженості, в якому перебуває людина, викликана в правоохоронні органи або яка знаходиться в залі судового засідання [3, с. 85].

У чинному Стандарті вищої освіти виділено наступні групи компетентностей майбутнього юриста: інтегровані, загальні та спеціальні. Загальні компетентності належать до базових компетентностей, які формують імідж майбутнього юриста. Здобувач вищої освіти ступеня вищої освіти бакалавр зі спеціальності 081 «Право» повинен продемонструвати, крім соціально-гуманітарної ерудованості та дослідницьких умінь, володіння такими компетентностями, як:

вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;
володіти базовими навичками риторики;

доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло;

пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Стосовно правозастосування майбутній юрист повинен:

готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях;

надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях [2].

На думку С.Шестакової, компетентнісний підхід не применшує значення знань, акцентуючи при цьому увагу на ефективному їх використанні. Безумовно, ці компетентності не існують відокремлено. Реалізувати спеціальні та інтегративні компетентності можна лише у словесних формах. Так, адвокат або прокурор досягають професійної мети у процесі активної мовленнєвої комунікації, завдяки чому виграють або програють процес. У промовах прокурора чи адвоката повинно бути моральне обґрунтування своєї позиції, аналіз і оцінка доказів, а саме мовлення повинно бути точним, чітким і лаконічним [5, с. 58].

Взаємозв'язок мови та мислення дають підстави розглядати мовлення юриста як інструмент його комунікативної діяльності, якість і дієвість якого безпосередньо визначаються довершеністю мислення.

За О. В. Марченко, серед основних мовленнєвих умінь, необхідних юристові для ефективної комунікації у професійній сфері першочергової уваги заслуговують:

- уміння співвідносити змістові та структурні характеристики висловлювання із мовленнєвими нормами;

- уміння грамотно й ясно висловлювати думку за допомогою мовних одиниць, які відзначаються правильністю, змістовністю, чистотою; образністю і виразністю, емоційністю; стилістичною єдністю і граматичною різноманітністю;

- уміння говорити виразно (обирати правильний тон розмови, розставляти логічні наголоси, знаходити точну інтонацію);

- уміння висловлюватися «цілісно», тобто досягати смислової цілісності висловлювання;

- уміння будувати стратегію виступу, самостійно розробляти план бесіди, говорити без опори на письмовий текст, спиратися на власний аналіз проблеми);

- уміння висловлюватися експромтом, без попередньої підготовки;

- уміння виражати в мовній діяльності власну оцінку фактів;

- уміння точно передати за допомогою мови побачене або почуте [3, с. 55].

Отже, професійна діяльність юриста окреслює всебічну мовленнєву практику, яка передбачає використання чітких словесних виражень правових понять і категорій та пов'язана з підготовкою великої кількості правових документів, з передачею і отриманням інформації в усній і писемній формах.

З огляду на це саме лінгвістична компетентність є ґрунтовним інструментом юридичної сфери. Мовлення юриста має відзначатися

послідовністю, логічністю викладу, переконливістю, правовою аргументованістю з посиланнями на факти, докази та правові норми.

Список використаних джерел:

1. Бороздіна Р. В. Психологія ділового спілкування. Київ : «Інновація», 2006. 224 с.
2. Іванов В. Основи теорії масової комунікації : навч. посібник. За наук. ред. В. Різуна. Київ : Центр Вільної Преси, 2010, 258 с.
3. Марченко О. Комунікативна культура юриста : навч. посібник. Дніпропетровськ : «Інновація» 2015, 200 с.
4. Стандарт вищої освіти України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/081-pravo-bakalavr.pdf>
5. Шестакова С. Мовленнєва компетентність як важлива складова комунікативної компетентності юриста. *Colloquium-journal*. 2020. № 6 (58). Ч. 5. С. 56–60.

Ключові слова: компетентність, мова, мовлення, професійна діяльність, юрист.

Key words: competence, language, speech, professional activity, lawyer.

НАЗАРЕНКО ОКСАНА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук,
доцент*

ЗАНЬКО ОЛЕНА ВАЛЕНТИНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри прикладної лінгвістики*

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО

На сучасному етапі особливу увагу науковців привертає вивчення політичної комунікації. Промови лідерів держав відіграють важливу роль у здійсненні комунікативного впливу на свідомість людей, мають лінгвістичне тлумачення, допомагають досягти правильних рішень на міжнародному рівні та взаєморозуміння між країнами. Мовленнєві уміння, взаємодія з адресатами, використання різних риторичних прийомів, тактик та стратегій, побудови аргументації, «мовних засобів політичної сфери спілкування, політичної комунікації, взаємодії мови» [1, с. 565], комунікативна поведінка визначають імідж політика, його впливовість, значущість, переваги, сприйняття на світовому рівні, що й увиразнює актуальність нашого дослідження.

Важливою складовою в спілкуванні з громадянами країни, світовою спільнотою та зарубіжними партнерами є щоденні відеозвернення Президента України, які виконують інформаційну